

Simo ja Kemi 2009
Karsikkoniemen osayleiskaava-alueen
inventointi 24.–26.6.2009
Katja Vuoristo

MUSEOVIRASTO

Abstrakti

Simo ja Kemi

Karsikkoniemen osa-yleiskaava-alueen inventointi

Museoviraston arkeologian osasto

Inventoija: FM Katja Vuoristo

Kenttätyöaika: 24.–26.6.2009

Tutkimuskustannukset: 5540 €, Fennovoima Oy (budjettiin sisältyy myös Pyhäjoen osayleiskaava-inventointi, ks. erillinen raportti)

Tutkimusraportti: Katja Vuoristo 3.11.2009, Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Fennovoima Oy on esittänyt suunnitellun ydinvoimalan rakentamiselle vaihtoehtoisia sijoittamispaikkoja, joista yksi sijaitsee Simon ja Kemin rajalla Karsikkoniemessä. Kaavoitetulla alueella tehtiin kolmen päivän pituinen inventointi, jonka tarkoituksena oli selvittää oliko alueella entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Lisäksi inventoinnissa tarkastettiin kaava-alueelta entuudestaan tunnetut kohteet. Inventoinnissa löydettiin yksi ennestään tuntematon historiallisen ajan asuinpaikka.

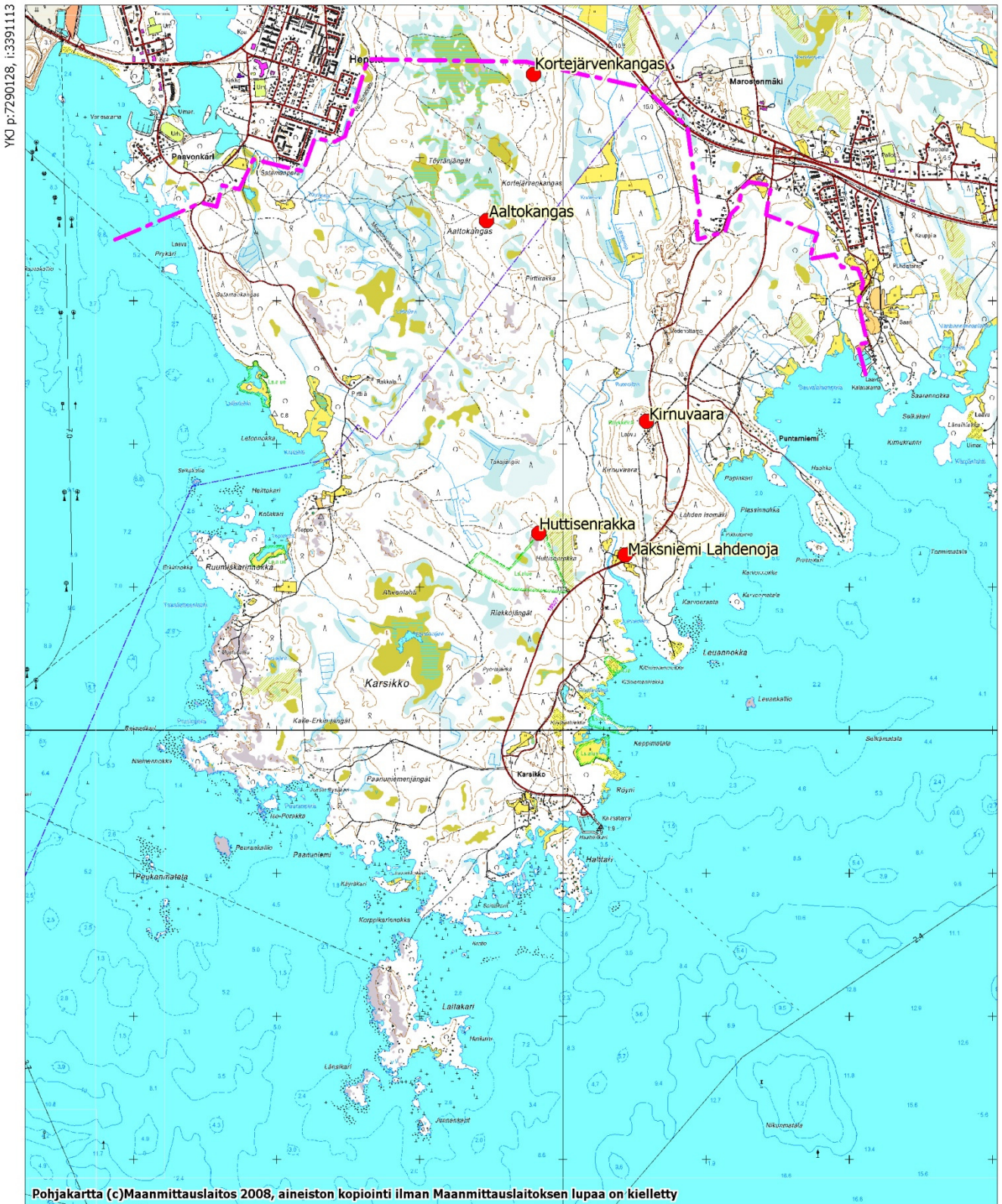
Kannen kuva: DG723:5. Kirmuvaara. Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva rökkiö (mj-rekisterin alakohde 10547). Pohjoiskoillisesta. Kuva Katja Vuoristo.

Sisällysluettelo

Abstrakti

Kartta inventoidusta alueesta	2
1. Johdanto	3
2. Alueen tutkimushistoria	3
3. Inventoidun alueen sijainti ja topografia.....	4
4. Luettelo osayleiskaava-alueen kohteista	4
5. Yhteenveto	4
6. Kiinteät muinaisjäännökset ja muut kohteet.....	6
Huttisenrakka 1000010550	6
Kirnuvaara 751010037	7
Maksniemi Lahdenoja 1000014605	11
Aaltokangas 240010070	13
Kortejärvenkangas 240010001	15
Lähteet	17
Kuvaluettelot	18
Luonnoskartta Karsikkoniemen ydinvoima-osayleiskaavasta	19

Kartta inventoidusta alueesta

Inventoitu osayleiskaava-alue on rajattu pistekatkoviivalla. Alueen sisäpuolelle jäävät kiinteät muinaisjännökset on merkitty punaisella pisteellä.

1. Johdanto

Simon sekä Kemin rajalla sijaitsevan Karsikkoniemen ja Pyhäjoen Hanhikiven suunnitelluilla ydinvoimalaitosalueilla tehtiin kesällä 2009 yhteensä viikon pituinen inventointi, koska alueille on suunnitteilla osayleiskaavat. Simon ja Kemin kaava-alueen inventointi tehtiin 24.–26.6.2009 ja inventoinnin toteutuksesta esi-, kenttä- ja jälkitöineen vastasi Museoviraston arkeologian osaston tutkija FM Katja Vuoristo. Pyhäjoen ja Simon tutkimusten kokonaiskustannukset olivat 5540 euroa ja niistä vastasi muinaismuistolain 15 §:n hankkeen toteuttaja eli Fennovoima Oy.

Karsikkoniemen alueelta tunnettiin entuudestaan muutamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, kuten kiviröykkiöitä, rakkakuoppia sekä muita kivirakenteita. Lisäksi Kemin ja Simon rajalta tunnettiin kohde, joka oli tulkittu esihistorialliseksi asuinpaikaksi ja jonka oletettiin liittyvän lähistöllä sijaitseviin hautaröykkiöihin. Osayleiskaavan mukaan kyseinen kohde näytti jäävän johtolinjauksen kohdalle. Paikalla tehtiin koekuoppia kohteen luonteen ja laajuuden selvittämiseksi. Inventoinnissa käytiin läpi myös muita entuudestaan tunnettuja kohteita ja samalla niiden sijaintitiedot tarkastettiin gps:llä. Kaava-alueelta etsittiin myös entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöksiä topografisesti sopivilta paikoilta. Inventoinnissa löytyi yksi historiallisen ajan asuinpaikka. Tarkastetut kohteet dokumentoitiin valokuvaamalla.

2. Alueen tutkimushistoria

Kemissä ja Simossa on tehty ensimmäiset muinaisjäänösinventoinnit jo 1800-luvulla, jolloin Zacharias Castrén teki keräysmatkan Kemin, Simon ja Tervolan pitäjiin. Myös Johan Calamnius on kerännyt tietoja alueiden muinaisjäänöksistä 1860-luvulla. 1800-luvun jälkeen kunnissa on tehty inventointeja vasta 1990-luvulla. Sanna Eskola, Pekka Krankka ja Timo Ylimaunu inventoivat Kemin muinaisjäänöksiä vuonna 1990. Tämän lisäksi Kemissä on tehty vain muutamia tarkastuksia sekä pieniä kaivauksia. Kemin puolelle jäävällä Karsikkoniemen osayleiskaava-alueella on tehty Aaltokankaan hautaröykkiöiden tarkastus vuonna 1993 (J. Okkonen) ja kohde on kaivettu vuonna 1995 (J. Alakärppä, E. Ojanlatva, J. Okkonen ja T. Ylimaunu). Kaava-alueella Kemin puolella sijaitseva toinen muinaisjäänös, Kortejärvenkangas, on löytynyt vuoden 1990 inventoinnissa.

Simon muinaisjäänöksiä on inventoitu vuonna 1991, jolloin Juha Lauren tarkasti ennestään tunnettuja kohteita ja etsi entuudestaan tuntemattomia muinaisjäänöksiä. Lauren tarkasti inventoinnin yhteydessä myös Simon puoleisella Karsikkoniemen kaava-alueella sijaitsevan röykkiö- ja rakka-kuoppakohteen (Kirnuvaara), joka on mainittu jo Castrénin sekä Calamniuksen kertomuksissa. Alueelta entuudestaan tunnettu toinen kohde, Huttisenrakka, on löytynyt vuonna 1993, jolloin Juha ja Timo Ylimaunu tarkastivat muinaisjäänöksen. Kemissä on tehty myös muita muinaisjäänösten tarkastuksia 1980-luvun lopulla sekä 1990-luvun alussa (J. Lauren ja T. Wallenius). Viimeisin inventointi on tehty vuonna 2001, kun Mika Sarkkinen kävi läpi Simonkylän ja Simonniemen osayleiskaava-alueen muinaisjäänöksiä. Inventointien lisäksi Simossa on tehty muutamia pieniä koekaivauksia.

3. Inventoidun alueen sijainti ja topografia

Karsikkoniemen osayleiskaava-alue sijaitsee Kemin ja Simon rajalla mereen ulottuvalla luoteeseen suuntautuvalla niemikkeellä. Alue rajautuu Kemin puolella lännessä Hepolan kaupunginosaan. Pohjoisessa alue jää valtatie 4 eteläpuolelle kulkien Töyränjänkien pohjoisan kautta Simon puolelle. Kuntien rajalla kaava-alue ulottuu nelostiehen, mutta hieman idempänä se jää Marostenmäen asuinalueen eteläpuolelle. Etelämmäksi mentäessä alue rajautuu sekä idässä että etelässä mereen. Kaava-alueen sisäpuolelle jää Karsikkoniemen eteläpuolella olevat Laitakari sekä Peurankallio.

Karsikkoniemi on maastoltaan melko alavaa, korkeimmillaan maanpinta nousee n. 17,5 m merenpinnasta. Alimmillaan maasto on luonnollisesti lähempänä merenrantaa ja alueen pohjoisosassa korkeimmillaan. Alueen mataluuteen vaikuttaa maanpinnan melko nopea kohoaminen (n. 8,5 mm/vuosi), minkä seurauksena laajenee jatkuvasti merelle päin (Hiltunen 1986:17).

Maaperältään osayleiskaava-alue on osittain vaihtelevaa, vaikkakin pääosa alueesta on kosteaa ja soista. Osa suomaastosta on erittäin vaikeakulkuista. Soiden väliin mahtuu kuitenkin metsäisiä hiekkakankaita sekä rakkakivikkoja. Kallioita alueella on vain muutamia pieniä, niistä laajimmat sijaitsevat Karsikkoniemen lounaiskärjessä. Niemen rannat ovat paikoin hyvin kivikkoisia, mutta itärannalla on myös hienoja hiekkarantoja. Alueen asutus on pääosin vapaa-ajan asutusta ja se on keskittynyt rannoille. Niemen kaakkoiskärjessä on Karsikon nykyinen kylä sekä kalasatama.

4. Luettelo osayleiskaava-alueen kohteista

Kohdenro	Kohde	Muinaisjäännös- tyyppi ja ajoitus	Peruskartta	pkoo	ikoo	z m mpy
Huttisenrakka	1000010550	kivirakenteet, historiallinen	254110 Maksniemi	7286377	3394828	10– 12,5
Kirnuvaara	751010037	kivirakenteet, ajoittamaton	254110 Maksniemi	7287158	3395581	15–20
Maksniemi Lahdenoja	1000014605	asuinpaikat, historiallinen	254110 Maksniemi	7286223	3395432	1–5
Aaltokangas	240010070	kivirakenteet, esihistoriallinen	254110 Maksniemi	7288561	3394462	17–20
Kortejärvenkangas	240010001	kivirakenteet, ajoittamaton	254110 Maksniemi	7289587	3394791	17,5

Kolme ylintä kohdetta sijaitsee Simon puolella ja kaksi alinta Kemissä.

5. Yhteenveto

Kemin ja Simon rajalla sijaitsevasta Karsikkoniemen alueesta on esitetty osayleiskaava, koska Fennovoima Oy suunnittelee alueelle mahdollisen ydinvoimalaitoksen rakentamista. Karsikkoniemen lisäksi Fennovoima Oy on esittänyt myös kaksi muuta vaihtoehtoista rakennusalueetta, joista toinen sijaitsee Pyhäjoella Hanhiniemen alueella ja toinen Ruotsinpyhtäällä. Karsikkoniemen maastotyöt yhdistettiin Pyhäjoen osayleiskaava-alueen maastoinventointiin, jolloin koko maastotarkastuksen yhteispituus oli viisi päivää. Tästä kolme päivää käytettiin Kemin ja Simon osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten tarkastamiseen.

Inventoidulta alueelta tunnettiin entuudestaan neljä kiinteää muinaisjäännöstä. Näistä yksi, kaksi röykkiötä käsittävä kohde on tutkittu ja siitä saatu radiohiiliajoitus ajoittaa sen n. 1600 BP eli rautakauden alkupuolelle. Muut tunnetuista kohteista ovat röykkiöitä, rakkakuoppia sekä rajakiveyksiä. Inventoinnissa löydettiin yksi entuudestaan tuntematon muinaisjäännös, joka ajoittuu historialliseen aikaan. Kyseessä on autoitunut asuinpaikka, joka lienee ollut asuttu viimeistään 1700-luvulla.

Helsingissä 3.11.2009

Katja Vuoristo, FM

6. Kiinteät muinaisjäännökset ja muut kohteet

Huttisenrakka

1000010550

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: historiallinen

Muinaisj.tyyppi: kivrakenteet

Tyyppin tarkenne: rajamerkit

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä:1

Koordinaatit: pkoo: 7286377, ikoo: 3394828, Z/m.mpy alin: 10,00, ylin: 12,50

Koord.selite: gps-mittaus

Etäisyystieto: Simonniemen kirkosta noin 8,9 km länteen

Peruskartta: 254110

Peruskartan nimi: Maksniemi

Tilat: 751-402-5-80 KOIVULA, 751-402-86-0 TAKAJÄNKÄ

Aikaisemmat tutkimukset: 1993 Timo ja Juha Ylimaunu, tarkastus

Vuoden 2009 inventointi

Aika: 24.6.2009

Löydöt: -

Kuvat: DG 721:1, D61287:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Huttiserakan pohjoisosan pohjoispäässä metsämaastossa (ks. peruskarttaote s. 12). Paikalla on vuoden 1993 tarkastuksessa todettu latomus, jonka halkaisija on ollut 2 m ja korkeus 0,2 m (koordinaatit 7286366/3394815). Vuoden 2009 inventoinnissa aikaisempien koordinaattitietojen kohdalta ei löydetty latomusta, mutta siitä noin 17 m koilliseen löytyi kivistä ladottu rajamerkki, joka lienee sama kuin aikaisemmin havaittu latomus. Kiveys sijaitsee Huttiserakan poikki kulkevalla koillis-lounassuuntaisella rajalinjalla, jolle myös aikaisemmin havaittu latomus osuu.

Rajakiveys koostuu n. 3,5 m pitkästä kivirivistä, joka kulkee rajalinjan mukaisesti. Kiveyksen neljä kiveä on nostettu pystyyn ja yhden kiven ympärille on kasattu pienempiä kiviä. Tällä kohdin latomuksen leveys on noin metrin. Kiveyksen korkeus on noin 0,2 m.

Kohde sijaitsee Karsikkoniemen osayleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkittyjen alueiden rajalla, joten siihen ei kohdistu rakennuspaineita.

DG 721:1. Matala rajakiveys, jonka keskellä on pienemmillä kivillä tuettu pystykivi. Lounaasta. Kuva Katja Vuoristo.

Kirnuvaara 751010037

Laji: kiinteä muinaisjäänös
Ajoitus: ajoittamaton
Muinaisj.tyyppi: kivrakenteet
Tyypin tarkenne: ei määritelty
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 14
Koordinaatit: pkoo: 7287158, ikoo: 3395581, Z/m.mpy alin: 15,00, ylin: 20,00
Koord.selite: gps, osittain puretun rökkiön koordinaatit (alakohde 10547)
Etäisyystieto: Simonniemen kirkosta n. 8,2 km länsiluoteeseen
Peruskartta: 254110
Peruskartan nimi: Maksniemi
Tilat: 751-402-5-61 KIRNUVAARA
Aikaisemmat tutkimukset: 1991 Juha Lauren, inventointi

Vuoden 2009 inventointi

Aika: 25.6.2009

Löydöt: -

Kuvat: DG723:1–5, D61288:1–4

Kuvaus: Kohde sijaitsee Kirnuvaaran rakkakivikolle vievän tien pohjoispuolella (ks. peruskarttaote s. 12). Paikalla on kolme kivrökkiötä, seitsemän rakkakuoppaa sekä kolme pientä kivilatomusta ja yksi mahdollinen isompi latomus, jotka sijaitsevat rakan korkeimman alueen pohjois- ja itäreunoilla.

Ensimmäiset tiedot kohteesta ovat jo 1800-luvun loppupuolelta, mutta paikallisten mukaan aluetta on käytetty myös maailmansodan aikana saksalaisten kenttävartiopaikkana. Rakkakivikosta ja -kuopista on löytynyt 1950-luvulla ilmeisesti useita kiväärinpanoksia. Paikalla saattaa olla eri-ikäisiä rakenteita, joista kivrökkiöt voivat olla vanhimpia, mahdollisesti esihistoriallisia hautarökkiöitä.

Muinaisjäänösalue sijaitsee osayleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkityllä alueella ohjeellisen ulkoilureitin vieressä. Lisäksi kohde on merkitty myös luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen rajalle. Mikäli nykyisen ulkoilureitin kulkuväylää muinaisjäänösalueen vieressä ei tulla muuttamaan, ei alueelle kohdistu rakentamispaineita. Muinaisjäänöksen aluerajaus perustuu näkyviin rakenteisiin sekä gps-mittaukseen.

Rakenteiden tarkemmat sijainti- ja muut tiedot käyvät ilmi seuraavasta listasta. Tunnusnumero viittaa muinaisjäänösrekisterissä käytettyyn ns. erilliskohdenumeroon.

10541

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 728711 ikoo: 3395578

Kuvaus: Rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin 1 m ja syvyys n. 0,5 m. Kuopan kaakkoisreunassa on isompi kivi.

10542

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287126, ikoo: 3395577

Kuvaus: Suppilomainen rakkakuoppa, jonka suun halkaisija on noin 1,2 m ja syvyys 0,6–1 m.

10543

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287132, ikoo: 3395574

Kuvaus: Soikeahko rakkakuoppa, jonka halkaisija on 1–1,2 m ja syvyys 0,3–0,5 m.

10544

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287140, ikoo: 3395576

Kuvaus: Soikeahko rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin 1–1,2 m ja syvyys n. 0,5 m.

10545

latomus

Koordinaatit: pkoo: 7287136, ikoo: 3395581

Kuvaus: Pieni kivistä kasattu keko, jonka halkaisija on noin 0,5 m ja korkeus noin 0,4 m.

10546

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287149, ikoo: 3395579

Kuvaus: Suppilomainen rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin 2 m ja syvyys 1–1,2 m.

10547

röykkiö

Koordinaatit: pkoo: 7287158, ikoo: 3395581

Kuvaus: Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö, jonka halkaisija on n. 6 m ja korkeus 0,6–1 m. Röykkiön keskellä on matala kuoppa. Kiveyksen lounaisosassa on hieman muuta matalampi, n. 0,8 x 2 m kokoinen alue, josta on todennäköisesti purettu myöhemmin kiviä.

10548

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287169, ikoo: 3395558

Kuvaus: Pyöreähkö rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin 1 m ja syvyys noin 0,5 m.

10549

röykkiöt

Koordinaatit: pkoo: 7287171, ikoo: 3395565

Kuvaus: Röykkiön halkaisija on noin 6 m ja korkeus 0,8–1 m. Kiveyksen keskellä on pystykivi.

10550

röykkiö

Koordinaatit: pkoo: 7287162, ikoo: 3395569

Kuvaus: Rakan keskellä pienellä varpuja ja puita kasvavan alueen länsireunassa sijaitseva hieman nelikulmainen latomus, joka jää osin kasvillisuuden alle. Kiveyksen koko on n. 2 x 3,5 m ja korkeus on 0,4–0,6 m.

10551

rakkakuoppa

Koordinaatit: pkoo: 7287173, ikoo: 3395568

Kuvaus: Rakkakuoppa, jonka halkaisija on noin 1 m ja syvyys n. 0,5 m.

10552

latomus

Koordinaatit: pkoo: 7287180, ikoo: 3395567

Kuvaus: Pieni kivistä ladottu keko, jonka halkaisija on noin 1 m ja korkeus n. 0,4 m.

10553

latomus

Koordinaatit: pkoo: 7287196, ikoo: 3395551

Kuvaus: Mahdollinen latomus rakkakivikon laidassa metsän reunassa. Paikalla on pyöreä kiveys, jonka länsireuna muodostuu yksirivisestä kivikehästä, muualla kiveyksen kehä on noin metrin levyinen ja noin 0,3 m korkea. Kiveyksen keskiosassa on kaksi kiveä pystyssä ja sammalta.

10554

latomus

Koordinaatit: pkoo: 7287164, ikoo: 3395564

Kuvaus: Pieni kivistä ladottu keko, jonka halkaisija on noin 1 m ja korkeus 0,4–0,5 m. Latomuksen keskellä on pieni kuoppa, jonka halkaisija on noin 15 cm ja syvyys noin 0,5 m.

*DG723:1. Suppilomainen rakkakuoppa (mj-rekisterin alakohde 10546). Luoteesta.
Kuva Katja Vuoristo.*

*DG723:2. Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö (mj-rekisterin alakohde 10547). Lounaasta.
Kuva Katja Vuoristo.*

*DG723:3. Röykkiö, jonka keskellä on pystykivi (mj-rekisterin alakohde 10549). Kaakosta.
Kuva Katja Vuoristo.*

*DG723:4. Yleiskuva muinaisjäännösalueesta, kuvan keskellä alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö.
Pohjoisluoteesta. Kuva Katja Vuoristo.*

Maksniemi Lahdenoja

1000014605

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Ajoitus: historiallinen

Muinaisj.tyyppi: asuinpaikat

Tyypin tarkenne: kyläpaikat

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo: 7286223, ikoo: 3395432, Z/m.mpy alin: 1,00 ,ylin: 5,00

Koord.selite: gps

Etäisyystieto: Simoniemen kirkosta 8,4 km länteen

Peruskartta: 254110

Peruskartan nimi: Maksniemi

Tilat: 751-402-3-14 POSTILA, 751-402-3-48 KAUPPILA II, 751-402-3-65, ERKKILÄ, 751-402-3-76 MATTILA, 751-402-3-105 VEIKKOLA, 751-895-1-9527 KARSIKKO PAIKALLISTIE

Vuoden 2009 inventointi

Aika: 26.6.2009

Löydöt: -

Kuvat: DG724:1, D61289:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Karsikkoon vievän maantien luoteispuolella ja Lahdenojan suun itäpuolella sijaitsevassa heinittyneessä rinteessä (ks. peruskarttaote s. 12). Alueen keskivaiheilla on ilmeisesti 1960-luvulla puretun rakennuksen jäännökset, mutta kaakkoisosassa on myös mahdollisesti vanhemman rakennuksen kivijalkaa. Heinittyneellä ja pusikoituneella alueella on tiettävästi useampiakin rakennusten pohjia, mutta runsaan kasvillisuuden vuoksi niitä ei voitu vuoden 2009 inventoinnissa havaita. Sen sijaan paikan poikki kulkevan tielinjan leikkauksessa näkyi runsaasti vanhempia tiilenpaloja ja paikalle pystytetyn sähkötolpan vieressä punasavikeramiikanpala.

Kyseinen paikka on todennäköisesti kuvattu Maksniemeä esittävään karttaan vuodelta 1736 (KA I19 3/1-2). Kartassa on pieni erillinen kuva, joka näyttäisi kuvaavan Lahdenojan aluetta.

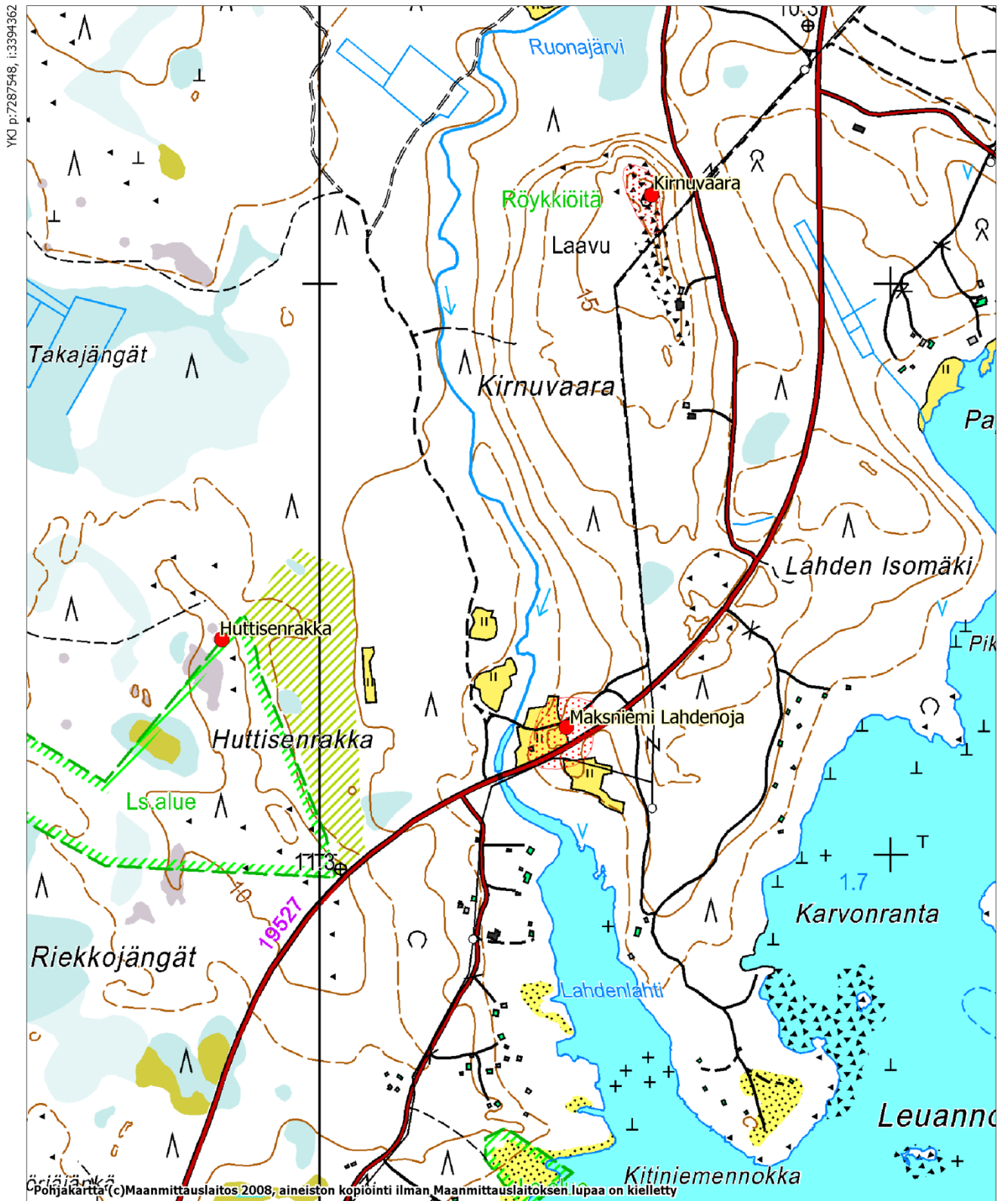
Muinaisjäänösalue sijaitsee alueella, joka on osayleiskaavassa merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Kohteen halki kulkee ohjeelliseksi ulkoilureitiksi merkitty väylä, joka menee nykyisen niityn poikki kulkevan metsätien kohdalta. Muinaisjäänösalueeseen ei kohdistu siten tällä hetkellä uusia rakennushankkeita. Kohteen rajausta perustuu paikalla tehtyihin havaintoihin (tiilet, punasavikeramiikka, rakenteet) sekä topografiaan ja paikallisen asukkaan antamaan tietoon alueen rakenteista.

*DG724:1. Maksniemi Lahdenoja.
Autioitunut kylätontti. Lännestä.
Kuva Katja Vuoristo.*

Huttisenrakka 1000010550, Kirnuvaara 751010037 ja Maksniemi Lahdenoja 1000014605

Peruskarttaote kohteiden sijainneista. Muinaisjännökset on rajattu punaisella.

YKJ p:7287548, i:3394362

MK 1:10000

YKJ p:7285449, i:3396062

Aaltokangas

240010070

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Ajoitus: esihistoriallinen

Muinaisj.tyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: röykkiöt

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Koordinaatit: pkoo: 7288561, ikoo: 3394462, Z/m.mpy alin: 17,00, ylin: 20,00

Koord.selite: gps, röykkiön koordinaatit

Etäisyystieto: Veitsiluodon kirkosta noin 2 km kaakkoon

Peruskartta: 254110

Peruskartan nimi: Maksniemi

Tilat: 240-402-9-3 PÖRHÖLÄ I

Aikaisemmat tutkimukset: 1993 Jari Okkonen, tarkastus

1995 Jari Okkonen, Timo Ylimaunu ja Jalo Alakärppä, kaivaus

Vuoden 2009 inventointi

Aika: 25.6.2009

Löydöt: -

Kuvat: DG722:1-2, D61287:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Kemin kaupungin kaakkoispuolella, lähellä Kemin kaupungin ja Simon kunnan rajaa. Aluetta ympäröivät etelässä ja lännessä suoalueet, pohjoisessa Töyräjängät. Aaltokangas on luodekaakkosuuntainen hiekkakangas, jonka koillispuolella on soistuva hiekkadyynialue. Alueella on tehty 1900-luvun loppupuolella metsähakkuuta ja paikalla kasvaa nykyisin nuoria mäntyjä.

Paikalla on soikea kivröykkiö, joka on kooltaan 3,7 x 4,2 m (ks. peruskarttaote s. 16). Kiveyksen korkeus on n. 0,6 m ja sen keskellä on hieman alle metrin kokoinen kuoppa, joka ulottuu mineraalimaan pintaan asti. Röykkiö on koottu kookkaista, "hevospenään" kokoisista kivistä ainakin kahden suuremman kiintokiven varaan. Röykkiön lisäksi paikalla on matala kivilatomus, jonka koko on 3 x 3,5m. Kiveykset on tutkittu vuonna 1995. Rakenteet olivat löydöttömiä, mutta röykkiöstä on saatu radiohiiliajoitus, joka ajoittaa sen 1610+/- 80 BP (Hel-3826).

Vuoden 1995 röykkiökaivausten yhteydessä koekuopittiin Kemin ja Simon rajalla sijaitsevaa Kortejärvenkangas-nimistä aluetta (pkoo 7288532, ikoo 3394881), joka sijaitsee suon keskelle jäävällä hiekkaharjanteella. Paikka tulkittiin tuolloin röykkiöihin liittyväksi asuinpaikaksi paikalla havaittujen mahdollisten keittokuoppien tai liesien perusteella. Mitään löytöjä ei rakenteista saatu kuitenkaan talteen eikä alueella havaittu tuolloin myöskään merkkejä likamaasta. Vuonna 2009 tehdyssä inventoinnissa paikalle tehtiin useita koekuoppia, mutta paikalla ei havaittu mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäänöksestä. Alueella todettiin olevan ainoastaan muutama erittäin rapautunut kivi puhtaassa pohjahiekassa, mutta mihinkään keittokuoppaan tms. niiden ei todettu liittyvän. Inventoinnissa todettiin, ettei paikalla ole röykkiöihin liittyvää asuinpaikkaa.

Aaltokankaan hautaröykkiöt sijaitsevat osayleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkityllä alueella, joka on luokiteltu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi. Alueen itä- ja kaakkoispuolelle on suunniteltu johtoaluekäytävä, joka kulkee Kortejärvenkankaan poikki. Tämän rakentaminen ei kuitenkaan edellytä muinaismuistolain mukaisia jatkotutkimuksia, koska inventoinnissa todettiin, ettei muinaisjäänösalue jatku Kortekankaalle. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu röykkiöiden gps-mittaukseen.

*DG722:1. Aaltokangas. Edustalla kivilatomus ja taustalla kiviroykkiö. Koillisesta.
Kuva Katja Vuoristo.*

*DG722:2. Aaltokangas. Koekuopitettu, aiemmin asuinpaikaksi tulkittu, alue. Etelälounaasta.
Kuva Katja Vuoristo.*

Kortejärvenkangas

240010001

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Ajoitus: ajoittamaton

Muinaisj.tyyppi: kivrakenteet

Tyypin tarkenne: rakkakuopat

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Koordinaatit: pkoo: 7289587, ikoo: 3394791, Z/m.mpy alin: 17,50

Koord.selite:

Etäisyystieto: Veitsiluodon kirkosta noin 2 km itään

Peruskartta: 254110

Peruskartan nimi: Maksniemi

Tilat: 240-402-14-105 HEIKKILÄ I

Aikaisemmat tutkimukset: 1990 Sanna Eskola, Pekka Krankka ja Timo Ylimaunu, inventointi

Vuoden 2009 inventointi

ei inventoitu

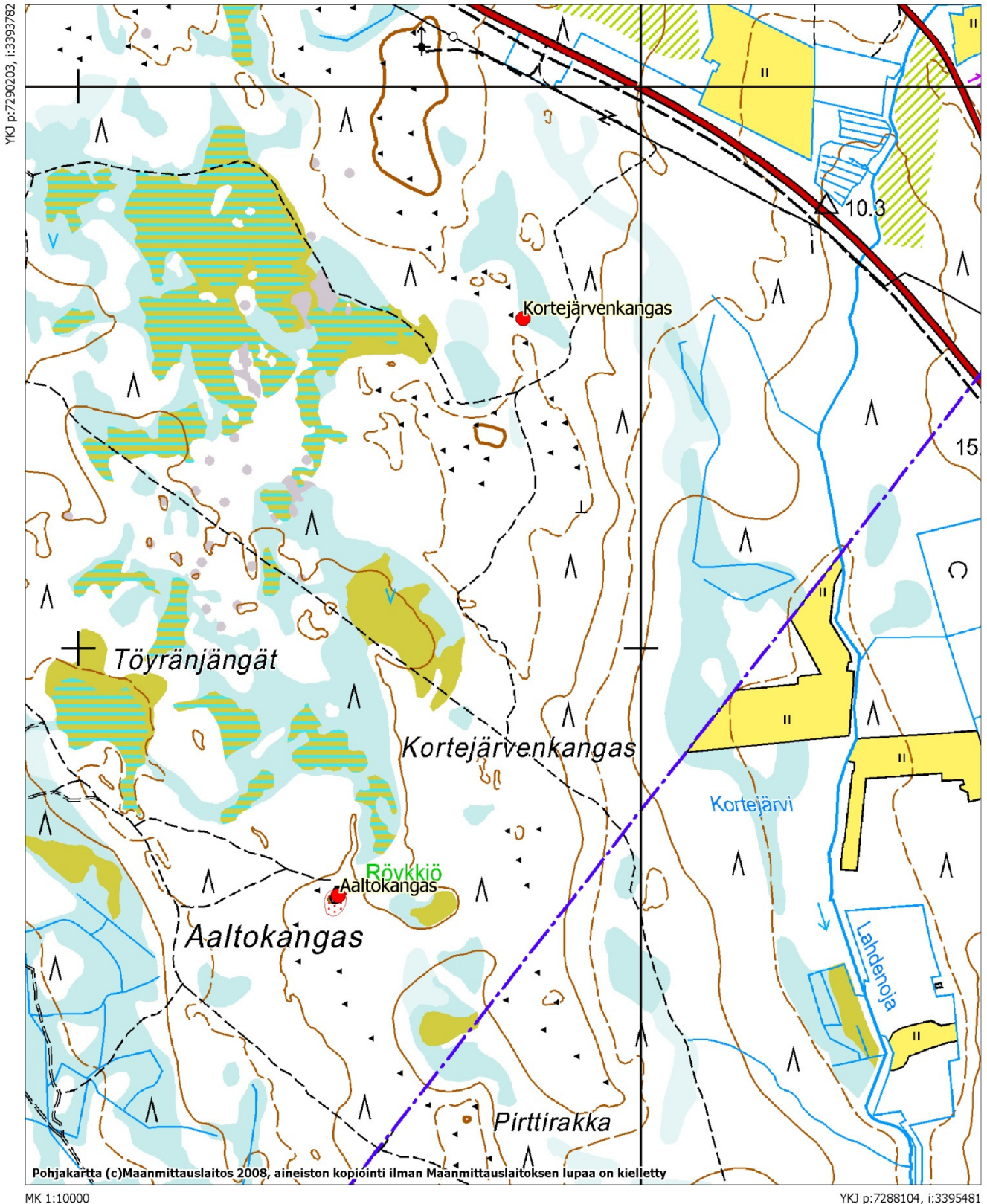
Kuvaus: Kohde sijaitsee Kemin keskustan eteläpuolella, Ouluun vievän valtatie E4 ja Veitsiluotoon vievän tien risteyksestä noin 2 km kaakkoon ja E4-tieltä noin 0,4 km etelään (ks. peruskarttaote s. 16). Kortejärvenkangas on mäntyä kasvavaa kangasta, jossa on erillisiä kivikko- ja rakka-alueita. Paikalla on kolme kuoppaa (halkaisijaltaan 1–2,5 m ja syvyydeltään 0,5 m). Tästä noin 100 m luoteeseen on lisäksi yksi pitkänomainen kehärakennelma (3 x 2 m), joka saattaa olla luonnonmuodostuma.

Kohde on inventoitu vuonna 1990. Vuonna 2009 muinaisjäänöstä ei voitu tarkastaa, koska paikalle ei päässyt valtatie 4 rakennustöiden johdosta. Tietyöt eivät ole kuitenkaan ulottuneet kohteelle saakka.

Muinaisjäänösalue sijaitsee aivan osayleiskaava-alueen pohjoislaidassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkityllä alueella eikä sitä uhkaa tällä hetkellä mikään rakennustoiminta.

Aaltokangas 240010070 ja Kortejärvenkangas 240010001

Peruskarttaote kohteiden sijainneista. Muinaisjännökset on rajattu punaisella.

Lähteet

Painamattomat lähteet

Museoviraston arkeologian osaston topografisen arkiston inventointikertomukset
Kansallisarkisto, I19 3/1-2. Kartta vuodelta 1736, piirt. Jacob Vikar.

Painetut lähteet

Calamnius, Johan 1868. Muinaistiedustuksia Pohjanperiltä. Suomi II:7. Helsinki.

Castrén, Zacharias 1894. Vanhan ajan muistoja Kemin, Tervolan, ja Simon seurakunnista. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja XIV. Helsinki.

Hiltunen, Mauno 1986. Asutus ja väestö. Simon alue, asutus, väestö ja elinkeinot vuoteen 1865. Simon kirja. JYY:n kotiseutusarja N:o 24. Jyväskylä. Toim. Hannu Heinänen ja Mauno Hiltunen.

Kuvaluettelot

Digitaalikuvat

<i>Kuvan numero</i>	<i>Aihe</i>	<i>Tekijä</i>	<i>Kuvatyyppi</i>
DG721:1	Huttisenrakan rajakiveys. Lounaasta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG722:1	Aaltokangas. Edustalla kivilatomus ja taustalla kiviröykkiö. Koillisesta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG722:2	Aaltokangas. Koekuopitettu, aiemmin asuinpaikaksi tulkittu, alue. Etelälounaasta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG723:1	Kirnuvaara. Suppilomainen rakkakuoppa (mj-rekisterin alakohde 10546). Luoteesta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG723:2	Kirnuvaara. Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö (mj-rekisterin alakohde 10547). Lounaasta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG723:3	Kirnuvaara. Röykkiö, jonka keskellä on pystykivi (mj-rekisterin alakohde 10549). Kaakosta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG723:4	Kirnuvaara. Yleiskuva muinaisjäännösalueesta, kuvan keskellä alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö. Pohjoisluoteesta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG723:5	Kirnuvaara. Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö (mj-rekisterin alakohde 10547). Pohjoiskoillisesta.	Katja Vuoristo	digitaalikuva
DG724:1	Maksniemi Lahdenoja. Autoitunut kylätontti. Lännestä.	Katja Vuoristo	digitaalikuva

Diapositiivit

<i>Kuvan numero</i>	<i>Aihe</i>	<i>Tekijä</i>	<i>Kuvatyyppi</i>
D61287:1	Aaltokangas. Edustalla kivilatomus ja taustalla kiviröykkiö. Koillisesta.	Katja Vuoristo	diapositiivi
D61288:1	Kirnuvaara. Suppilomainen rakkakuoppa (mj-rekisterin alakohde 10546). Luoteesta.	Katja Vuoristo	diapositiivi
D61288:2	Kirnuvaara. Röykkiö, jonka keskellä on pystykivi (mj-rekisterin alakohde 10549). Kaakosta.	Katja Vuoristo	diapositiivi
D61288:3	Kirnuvaara. Yleiskuva muinaisjäännösalueesta, kuvan keskellä alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö. Pohjoisluoteesta.	Katja Vuoristo	diapositiivi
D61288:4	Kirnuvaara. Rakka-alueen itäreunassa sijaitseva röykkiö (mj-rekisterin alakohde 10547). Pohjoiskoillisesta.	Katja Vuoristo	diapositiivi
D61289:1	Maksniemi Lahdenoja. Autoitunut kylätontti. Lännestä.	Katja Vuoristo	diapositiivi

Luonnoskartta Karsikkoniemen ydinvoima-osayleiskaavasta

